

Kernenergie: niet links, niet rechts maar nodig voor een structureel stabiel, betrouwbaar, geopolitiek verantwoord en betaalbaar energiesysteem naast wind en zon (en energiebesparing)

Beste Jesse,

Het is een lezenswaardig, zoals bij jou gebruikelijk met flair geschreven, artikel dat je in De Correspondent hebt geplaatst over kernenergie. Anders als vele andere artikelen snijd je heel wat aspecten aan die relevant zijn, maar hier en daar valt wel wat op te merken. Aan onze titel zie je dat de SEK tot een andere conclusie komt, die hieronder door het bestuur van de Stichting Energietransitie en Kernenergie (SEK) wordt toegelicht.

Allereerst een misverstand in je stuk: er is door de coalitie, noch in de "Budgettaire bijlage hoofdlijnenakkoord" beweerd dat je voor 14 miljard 4 (grote) kerncentrales kunt bouwen. In de desbetreffende paragraaf (nr. 66, p11) staat dat er "...14 miljard beschikbaar is voor een rijksbijdrage bij de bouw van 4 kerncentrales tot en met 2035." Je kan die formulering pas begrijpen indien je je een zeer belangrijke hoofdconclusie van het rapport 'Marktconsultatie kernenergie' (opgesteld door KPMG) herinnert. Die is (onze parafrasering) dat het noodzakelijk zal zijn dat de overheid op een of andere wijze een heel duidelijk commitment voor de realisatie van kerncentrales op zich neemt. Welnu, medefinanciering door de overheid is natuurlijk een effectieve manier om dat commitment tot uitdrukking te brengen. Bovendien mag verwacht worden dat de kosten van de rest van de benodigde financiering door dat duidelijke en zinvolle commitment van de Staat beduidend lager zullen uitpakken (bijv. daling van een rentevoet van ca 7% naar een rentevoet van ca 3%). Overigens ben je niet de enige bij wie dit misverstand heerst. Bij de beoordeling van kosten van kerncentrales ben je voorbijgegaan aan de aanzienlijk langere levensduur van kerncentrales, die 60 jaar bedraagt, tegenover de bij LCOE-berekeningen gehanteerde 30 à 40 jaar. In de VS zijn er zelfs al kerncentrales die een vergunning voor verlenging van de levensduur tot 80 jaar hebben gekregen. Ook dit laat de kosten per eenheid geproduceerde elektriciteit aardig dalen. Wonderlijk is ook dat je hebt aangenomen dat er wel een 'leervermogen' is in de wind- en zon-sector, maar niet in de nucleaire sector. De door jouw genoemde publicaties dateren uit de periode dat er helaas weinig belangstelling was voor onderzoek naar "wat te leren van gemaakte fouten". Recentere rapporten van NEA, IAEA, IEA en MIT maken duidelijk dat er wel veel te (her)leren valt.

Overigens, voor een onderzoeksjournalist die nastreeft de vermeende feitelijkheid groots uit te pakken, komt het laatste deel van je betoog wat merkwaardig over. Daarin tracht je aannemelijk te maken dat "rechts" tegen beweerde rechtse identiteitskenmerken in, kernenergie omhelst in plaats van wind en zon. Dat vloeit voort uit een wezenlijk gebrek in je hele stuk, een fatale fout. Je hebt geen adequate aandacht gegeven aan de broodnodige diversificatie, passend bij de Europese en mondiale situatie, die moet worden gerealiseerd in een energiesysteem voor een samenleving als de onze. Het is om deze reden dat de SEK vanaf de oprichting gepleit heeft voor een energiemix van Wind, Zon en Kernenergie als de drie hoofdpilaren van ons net-zero energiesysteem, uiterlijk te bereiken in 2050. Alleen met zo'n goede diversificatie is het energiesysteem bestand tegen zogenaamde "zwarte zwaan scenario's" en dat hebben we hard nodig gegeven de enorme kwetsbaarheid van de samenleving voor verstoringen in de elektriciteitsvoorziening. Niet iedereen heeft een noodaggregaat en bovendien stelt het digitale communicatiesysteem hoge kwaliteitseisen aan de te leveren stroom. Denk aan het advies – tegenwoordig vermoedelijk te vaak alweer vergeten – om een ruime hoeveelheid contant geld in huis te hebben, eerder €800 dan €200, toen rond 2008-2010 de bankensector heel fragiel was. In feite is zo'n advies nu weer nodig vanwege de steeds kwetsbaarder wordende elektriciteitsvoorziening (zie recente TENNET rapportage over de te verwachten elektriciteits-betrouwbaarheid in 2030).

Voor de totstandkoming van een adequaat gediversifieerd energiesysteem (voor warmte en elektriciteit) is het evident dat je uiteindelijk naar de totale systeemkosten moet kijken en niet uitsluitend naar de kosten van een component. Heb je genoteerd hoeveel (meer) de kosten van de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet zijn en vooral ook wat de achtereenvolgende ramingen daarvoor zijn? En meegenomen de systeemkosten van wind op zee en de achtereenvolgende ramingen daarvan (en er is nu ook een eerste brief door Minister Jetten verstuurd over vertraging van wind op zee)? Ben je al op de hoogte van de kosten en betrouwbaarheid van grootschalige betrouwbare batterij-systemen om wind en zon te ondersteunen? Heb je een oordeel over het feit dat kernenergie ca 30-40% minder schaarse grondstoffen gebruikt per eenheid geleverde elektriciteit als wind en zon, en dat terwijl de hele wereld zijn energievoorziening moet transformeren naar net-zero? De anderen moeten dan maar kerncentrales bouwen en wij doen het zogenaamd makkelijke werk (en het blijkt overigens moeilijker en kostbaarder te zijn dan enkele van je plaatjes suggereren).

Waarom wij als SEK ook zo op "geopolitiek verantwoord" hameren is niet alleen vanwege de resterende pijpleidinggas-aanvoer en in

toenemende mate LNG-aanvoer. Maar ook vanwege de sterk toegenomen kwetsbaarheid van de energie-infrastructuur op de Noordzee. Opblazen van een gaspijpleiding of het doorknippen van een op de zeebodem liggende elektriciteitskabel is tegenwoordig een fluitje van een cent. Het vervolgens aantonen wie het gedaan heeft blijkt niet eenvoudig te zijn. En ja, uranium hebben wij in Nederland niet in winbare hoeveelheden (tenzij we overgaan naar het winnen van uranium uit zeewater, hetgeen economisch verantwoord kan). Het wordt echter in een zo grote verscheidenheid aan landen gewonnen dat de landenrisico's goed te dragen zijn, te meer daar het voor een kerncentrale betrekkelijk eenvoudig is splijtstofstaven voor vier jaar in voorraad te hebben.

Nog enkele opmerkingen tot slot. De markt en de overheden rennen niet weg van kernenergie. Integendeel, er is een enorme serieuze belangstelling wereldwijd, en er zal eerder sprake zijn van een wachtrij. Met de constatering "Goedkopere alternatieven die met de dag goedkoper worden" wordt voorbij gegaan aan serieuze hiccups waar bijvoorbeeld de windmolenindustrie nu aan lijdt en die voor een deel is terug te voeren op dezelfde oorzaken als bij de nucleaire industrie: een nieuwe leercurve en inflatie. Bovendien heeft iemand als Martien Visser, wereldberoemd in Nederland met zijn grafiek van de dag, al gewezen op de onwaarschijnlijkheid dat men windmolens blijft bouwen nu negatieve elektriciteitsprijzen steeds vaker voorkomen.

Het tijdig realiseren van de energietransitie is geen links of rechts kwestie maar een die samen moet worden opgelost zonder opgeheven middelvingers en met een intrinsieke wil om samen te werken.

Veel plezier en we praten je gaarne nog wat bij indien je daar behoefte aan zou hebben, want er zijn nog meer punten in je betoog die ook niet sporen met de werkelijkheid dan wel met wat wij als SEK redelijke verwachtingen vinden.

Namens het bestuur van de Stichting Energietransitie en Kernenergie.

Vz Jacques de Jong, Secr. Floriske Deutman.